

Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων Όσον αφορά την πρωτοβουλία της Γαλλικής Δημοκρατίας για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα (5903/2/09 REV 2)

(2009/C 229/03)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 286,

το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 8,

την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽¹⁾,

την απόφαση πλαίσιο⁽²⁾ 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽³⁾, και ιδίως το άρθρο του 41,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαβούλευση του ΕΕΠΔ

1. Η πρωτοβουλία της Γαλλικής Δημοκρατίας για την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 5 Φεβρουαρίου 2009.⁽⁴⁾ Ο ΕΕΠΔ δεν κλήθηκε να παράσχει συμβουλές για αυτήν την πρωτοβουλία ούτε από το κράτος μέλος που την προώθησε ούτε από το Συμβούλιο. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ κλήθηκε από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να σχολιάσει τη γαλλική πρωτοβουλία, σύμφωνα με το άρθρο 41 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 στο πλαίσιο της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία. Ενώ, σε παρόμοιες περιπτώσεις⁽⁵⁾, ο ΕΕΠΔ εξέδωσε γνωμοδότηση εξ΄ ιδίας πρωτοβουλίας, η παρούσα γνωμοδότηση πρέπει να ιδωθεί ως απάντηση σε αυτή την αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
2. Κατά τον ΕΕΠΔ, η ανά χείρας γνωμοδότηση θα πρέπει να μνημονεύεται στο προοίμιο της απόφασης του Συμβουλίου, όπως ακριβώς συνέβη με έναν αριθμό νομικών πράξεων οι οποίες εκδόθηκαν βάσει προτάσεως της Επιτροπής.

3. Παρότι δεν προβλέπεται νομική υποχρέωση του κράτους μέλους που λαμβάνει την πρωτοβουλία έκδοσης νομικής πράξης δυνάμει του Τίτλου VI της συνθήκης ΕΕ να ζητήσει τη συμβουλή του ΕΕΠΔ, οι εφαρμοστέοι κανόνες δεν αποκλείουν την αίτηση για την παροχή της εν λόγω συμβουλής. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του επειδή ούτε η Γαλλική Δημοκρατία ούτε το Συμβούλιο ζήτησαν τη συμβουλή του στη συγκεκριμένη περίπτωση.

4. Ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι επειδή η πρόταση βρίσκεται σε εξέλιξη στο Συμβούλιο, οι παρατηρήσεις που περιέχονται στην ανά χείρας γνωμοδότηση βασίζονται στην εκδοχή της πρότασης, της 24ης Φεβρουαρίου 2009 (5903/2/09 REV 2), η οποία έχει δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽⁶⁾.

5. Ο ΕΕΠΔ φρονεί ότι είναι αναγκαίο να δοθούν περισσότερες εξηγήσεις προς αιτιολόγηση της πρωτοβουλίας αυτής καθώς και για ορισμένα συγκεκριμένα άρθρα και μηχανισμούς. Εκφράζει τη λύπη του για την απουσία αξιολόγησης επιπτώσεων ή αιτιολογικής έκθεσης που να συνοδεύει την πρωτοβουλία. Πρόκειται για απαραίτητο στοιχείο που ενισχύει τη διαφάνεια και γενικότερα την ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας. Επεξηγηματικά στοιχεία θα διευκόλυναν επίσης την αξιολόγηση ορισμένων εισηγήσεων της πρότασης, λόγω χάρη ως προς την ανάγκη και αιτιολόγηση της πρόσβασης της Ευρωπόλ και την Eurojust στο ΤΣΠ (τελωνειακό σύστημα πληροφοριών).

6. Ο ΕΕΠΔ έλαβε υπόψη του τη γνωμοδότηση 09/03 που εκδόθηκε από την κοινή αρχή εποπτείας τελωνείων στις 24 Μαρτίου 2009 και αφορά το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα.

Το πλαίσιο της πρότασης

7. Το νομικό πλαίσιο του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών (στο εξής «ΤΣΠ») διέπεται σήμερα από νομοθετικές πράξεις τόσο του πρώτου όσο και του τρίτου πυλώνα. Το νομικό πλαίσιο του τρίτου πυλώνα που ρυθμίζει το σύστημα συνίσταται κυρίως στη Σύμβαση, της 26ης Ιουλίου 1995, που έχει συνταχθεί βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορά τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα (στο εξής «Σύμβαση ΤΣΠ»⁽⁷⁾) καθώς και στα πρωτόκολλα της 12ης Μαρτίου 1999 και της 8ης Μαρτίου 2003.

8. Οι τρέχουσες ρυθμίσεις για την προστασία των δεδομένων προβλέπουν την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης περί προστασίας των ατόμων αναφορικά με την αυτόματη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981 (Σύμβαση του «Συμβουλίου της Ευρώπης 108»). Ακόμη, η απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/977/ΔΕΥ εφαρμόζεται στο ΤΣΠ βάσει της πρότασης.

⁽¹⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽²⁾ ΕΕ L 350 της 30.12.2008, σ. 60.

⁽³⁾ ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 29 της 5.2.2009, σ. 6.

⁽⁵⁾ Βλ., την πλέον πρόσφατη γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προσωπικών Δεδομένων που αφορά την πρωτοβουλία δέκα πέντε κρατών μελών για την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση της Eurojust και την τροποποίηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ, ΕΕ C 310, της 5.12.2008, σ. 1.

⁽⁶⁾ http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/organes/libe/libe_20090330_1500.htm

⁽⁷⁾ ΕΕ C 316 της 27.11.1995, σ. 33.

9. Το τμήμα του ΤΣΠ που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα διέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 515/97, της 13ης Μαρτίου 1997, του Συμβουλίου περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό.⁽¹⁾
10. Σκοπός της Σύμβασης ΤΣΠ, δυνάμει του άρθρου της 2, παράγρ.2, είναι η υποβοήθηση της πρόληψης, της έρευνας και της δίωξης σοβαρών παραβάσεων των εθνικών νόμων με την αύξηση, της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών συνεργασίας και ελέγχου των τελωνειακών διοικήσεων των κρατών μελών μέσω της ταχείας διανομής των πληροφοριών.
11. Σύμφωνα με τη Σύμβαση ΤΣΠ, το τελωνειακό σύστημα πληροφοριών συνίσταται στην εγκατάσταση κεντρικής τράπεζας δεδομένων προσβάσιμης μέσω τερματικών σε κάθε κράτος μέλος. Άλλα βασικά χαρακτηριστικά είναι τα εξής:
- Η Σύμβαση ΤΣΠ προβλέπει ότι το ΤΣΠ μπορεί να περιέχει μόνον δεδομένα, μεταξύ άλλων δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αναγκαία για την επίτευξη αυτού του σκοπού, στις εξής κατηγορίες: α) εμπορεύματα, β) μεταφορικά μέσα, γ) επιχειρήσεις, δ) πρόσωπα, ε) τάσεις απάτης, στ) διαθέσιμες ειδικότητες.⁽²⁾
 - Τα κράτη μέλη καθορίζουν τα στοιχεία που πρέπει να περιληφθούν στο ΤΣΠ και που αφορούν κάθε μία από τις τρεις τελευταίες κατηγορίες στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την επίτευξη του σκοπού του συστήματος. Στις δύο τελευταίες κατηγορίες δεν περιλαμβάνονται στοιχεία προσωπικών δεδομένων. Η άμεση πρόσβαση στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο Τελωνειακό Σύστημα Πληροφοριών επιφυλάσσεται σήμερα αποκλειστικώς στις εθνικές αρχές που έχουν διοριστεί από κάθε κράτος μέλος. Αυτές οι εθνικές αρχές είναι οι τελωνειακές διοικήσεις, αλλά μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν άλλες αρχές που είναι αρμόδιες βάσει νόμων, κανονισμών και διαδικασιών του συγκεκριμένου κράτους μέλους να ενεργούν για την επίτευξη του σκοπού της Σύμβασης.
 - Τα κράτη μέλη δύνανται να χρησιμοποιούν δεδομένα του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών μόνον για την επίτευξη του σκοπού της Σύμβασης· δύνανται, ωστόσο, να τα χρησιμοποιούν για διοικητικούς ή άλλους σκοπούς κατόπιν προηγούμενης έγκρισης και σύμφωνα με τους όρους που επιβάλλει το κράτος μέλος που τα καταχώρησε στο σύστημα. Για την εποπτεία του μέρους του ΤΣΠ που υπάγεται στον τρίτο πυλώνα συστάθηκε Κοινή Εποπτική Αρχή.
12. Η γαλλική πρωτοβουλία, βασισμένη στο άρθρο 30 παράγρ.(1) σημείο (α) και το άρθρο 34 παράγρ.(2) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποσκοπεί να αντικαταστήσει τη Σύμβαση ΤΣΠ καθώς και το Πρωτόκολλο της 12ης Μαρτίου 1999 και το Πρωτόκολλο της 8ης Μαρτίου 2003, ώστε να ευθυγραμμισθεί το μέρος του συστήματος που υπάγεται στον τρίτο πυλώνα με τις πράξεις του πρώτου πυλώνα.
13. Όμως, η πρόταση βγαίνει πέραν του στόχου της αντικατάστασης του κειμένου της Σύμβασης ΤΣΠ με απόφαση του Συμβουλίου. Τροποποιεί σημαντικό αριθμό διατάξεων της Σύμβασης και διευρύνει το σημερινό πεδίο πρόσβασης στο ΤΣΠ επιτρέποντας την πρόσβαση στην Ευρώπη και Eurojust. Επιπλέον, η πρόταση ενσωματώνει τις ίδιες διατάξεις για τη λειτουργία του ΤΣΠ, όπως αυτές που προβλέπονται από τον προαναφερόμενο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 766/2008, λόγω χάρη όσον αφορά τη δημιουργία αρχείου φακέλων τελωνειακών ερευνών (Κεφάλαιο VI).
14. Η πρόταση λαμβάνει επίσης υπόψη νέες νομικές πράξεις, όπως την απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ και την απόφαση πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁽³⁾
15. Η πρόταση αποσκοπεί μεταξύ άλλων:
- στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ τελωνειακών αρχών, θεσπίζοντας διαδικασίες βάσει των οποίων οι τελωνειακές αρχές μπορούν να δρουν από κοινού και να ανταλλάσσουν προσωπικά και άλλα δεδομένα που αφορούν δραστηριότητες παράνομης διακίνησης και εμπορίας, χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες για τη διαχείριση και διαβίβαση τέτοιων πληροφοριών. Αυτές οι ενέργειες επεξεργασίας διέπονται από τη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/977/ΔΕΥ και τις βασικές αρχές της σύστασης R (87) 15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 17ης Σεπτεμβρίου 1987, για τη ρύθμιση της χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον αστυνομικό τομέα·
 - στην διεύρυνση της συμπληρωματικότητας με δράσεις στο επίπεδο της συνεργασίας με την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (EUROJUST), μέσω της παροχής στους εν λόγω οργανισμούς της δυνατότητας να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών.
16. Κατόπιν τούτου, ο σκοπός του ΤΣΠ κατά το άρθρο 1 της πρότασης είναι η συνδρομή στην πρόληψη, την έρευνα και τη δίωξη σοβαρών παραβάσεων των εθνικών νόμων μέσω της ταχύτερης διάθεσης των δεδομένων και της ενίσχυσης κατ' αυτόν τον τρόπο της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών συνεργασίας και ελέγχου των τελωνειακών αρχών των κρατών μελών. Αυτή η διάταξη απηχεί σε μεγάλο βαθμό το άρθρο 2 παράγρ. 2 της Σύμβασης ΤΣΠ.
17. Προς επίτευξη αυτού του στόχου η πρόταση διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της χρήσης των δεδομένων του ΤΣΠ και περιλαμβάνει έρευνες στα συστήματα και τη δυνατότητα στρατηγικών ή επιχειρησιακών αναλύσεων. Ο ΕΕΠΔ καταγράφει τη διεύρυνση του σκοπού και του καταλόγου των κατηγοριών των προσωπικών δεδομένων που μπορούν να συλλέγονται και να υφίστανται επεξεργασία καθώς και την επέκταση του καταλόγου των υποκειμένων των δεδομένων που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ.

⁽¹⁾ ΕΕ L 82 της 22.3.1997, σ. 1.

⁽²⁾ Η πρόταση προσθέτει νέα κατηγορία: ζ) κατακρατήσεις, κατασχέσεις ή δημεύσεις ειδών.

⁽³⁾ ΕΕ L 386 της 29.12.2006, σ. 89.

Βασικά σημεία της γνωμοδότησης

18. Λαμβανομένου υπόψη του ρόλου του ως εποπτικής αρχής για το κεντρικό τμήμα του μέρους του ΤΣΠ που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα, ο ΕΕΠΔ ενδιαφέρεται ιδιαίτερω για την πρωτοβουλία και τις νέες εξελίξεις στο Συμβούλιο που αφορούν το περιεχόμενό της. Ο ΕΕΠΔ τονίζει την ανάγκη διασφάλισης συνεκτικής και συνολικής προσέγγισης για την ευθυγράμμιση των μερών του συστήματος που υπάγονται στον πρώτο και τρίτο πυλώνα.
19. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι η πρόταση εμπλέκει διάφορες πτυχές που άπτονται των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και του δικαιώματος στην ενημέρωση και άλλων δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων.
20. Όσον αφορά το σημερινό καθεστώς προστασίας των δεδομένων στη Σύμβαση ΤΣΠ, ο ΕΕΠΔ οφείλει να επισημάνει ότι κάποιες διατάξεις της ισχύουσας Σύμβασης χρειάζονται τροποποίηση και ανανέωση, καθώς δεν πληρούν πλέον τα ισχύοντα πρότυπα και απαιτήσεις προστασίας δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ δράττεται της ευκαιρίας να τονίσει ότι η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αποτελεσματικής εφαρμογής της στην πράξη πρέπει να θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση των εργασιών του ΤΣΠ.
21. Μετά από ορισμένες γενικές παρατηρήσεις η ανά χείρας γνωμοδότηση αποσκοπεί να εξετάσει κυρίως τα εξής θέματα που έχουν σημασία από την άποψη της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:
- Διασφαλίσεις προστασίας δεδομένων στο σύστημα,
 - αρχείο φακέλων τελωνειακών ερευνών,
 - πρόσβαση της Eurojust και της Eurorol στο σύστημα (αναλογικότητα και ανάγκη να δοθεί πρόσβαση σε αυτούς τους οργανισμούς),
 - το πρότυπο εποπτείας του ΤΣΠ συνολικά,
 - κατάλογος των αρχών που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ

II. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Συνεκτικότητα μεταξύ των μερών του συστήματος που υπάγονται στον πρώτο και τον τρίτο πυλώνα

22. Όπως αναφέρεται στις εισαγωγικές παρατηρήσεις, ο ΕΕΠΔ ενδιαφέρεται ιδιαίτερω για τις νέες εξελίξεις σχετικά με το μέρος του ΤΣΠ που υπάγεται στον τρίτο πυλώνα, δεδομένου ότι αυτός ασκεί ήδη εποπτικά καθήκοντα στο κεντρικό τμήμα του μέρους που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα, σύμφωνα με το νέο κανονισμό 766/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾ με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων.
23. Κατόπιν τούτου, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή του νομοδότη στο γεγονός ότι έχει ήδη σχολιάσει θέματα σχετικά με την εποπτεία του μέρους του ΤΣΠ που υπάγεται

στον πρώτο πυλώνα σε έναν αριθμό γνωμοδοτήσεών του, ιδίως στη γνωμοδότησή του, της 22ας Φεβρουαρίου 2007.⁽²⁾

24. Σε αυτήν τη γνωμοδότηση, ο ΕΕΠΔ υπογράμμισε ότι «Η δημιουργία και αναβάθμιση των διαφόρων πράξεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της κοινοτικής συνεργασίας, δηλαδή του ΤΣΠ, συνεπάγονται αύξηση της μερίδας προσωπικών πληροφοριών που θα συλλέγονται αρχικά και θα ανταλλάσσονται περαιτέρω με τις διοικητικές αρχές των κρατών μελών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, και με τρίτες χώρες. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν πληροφορίες που αφορούν την εικαζόμενη ή επιβεβαιωμένη συμμετοχή προσώπων σε αξιόποινες πράξεις στον τελωνειακό ή γεωργικό τομέα (...). Επιπλέον, η σημασία της ενισχύεται αν ληφθούν υπόψη το είδος των δεδομένων που συλλέγονται και ανταλλάσσονται, κυρίως υπόνοιες για τη συμμετοχή προσώπων σε αξιόποινες πράξεις, και η εν γένει σκοπιμότητα και τελική έκβαση της επεξεργασίας.»

Ανάγκη στρατηγικής προσέγγισης του ΤΣΠ ως συνόλου

25. Ο ΕΕΠΔ τόνισε ότι σε αντίθεση με τις τροποποιήσεις που εισάγονται από τον κανονισμό 766/2008 στην πράξη του πρώτου πυλώνα που διέπει το ΤΣΠ, η πρόταση προβλέπει τη διεξοδική εξέταση της Σύμβασης ΤΣΠ, που παρέχει στο νομοδότη τη δυνατότητα να αποκτήσει σφαιρικότερη άποψη του συνολικού συστήματος βάσει συνεκτικής και συνολικής προσέγγισης.
26. Κατά τον ΕΕΠΔ αυτή η προσέγγιση πρέπει επίσης να είναι προσανατολισμένη στο μέλλον. Πρέπει να μελετηθούν δεόντως οι νέες εξελίξεις, όπως η έκδοση της απόφασης πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ και η (πιθανή) μελλοντική έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισσαβόνας, και να ληφθούν υπόψη όταν θα αποφασιστεί το πραγματικό περιεχόμενο της πρότασης.
27. Όσον αφορά την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισσαβόνας, ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή του νομοδότη στην ανάγκη βαθιάς ανάλυσης πιθανών αποτελεσμάτων που θα έχει η κατάργηση της διάρθρωσης της ΕΕ σε πυλώνες μόλις αρχίσει να ισχύει η συνθήκη της Λισσαβόνας, δεδομένου ότι το σύστημα έχει σήμερα οικοδομηθεί σε έναν συνδυασμό των πράξεων του πρώτου και του τρίτου πυλώνα. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του για την απουσία επεξηγηματικών στοιχείων για αυτή τη σημαντική μελλοντική εξέλιξη, που θα μπορούσε να θίξει στο μέλλον ουσιαστικά το νομικό πλαίσιο που διέπει το ΤΣΠ. Γενικότερα, ο ΕΕΠΔ θέτει το ζήτημα μήπως θα ήταν πλέον σκόπιμο να αναμείνει ο νομοδότης την αναθεώρηση ως την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισσαβόνας προς αποφυγή κάθε πιθανής νομικής αβεβαιότητας.

Ο ΕΕΠΔ ζητεί συνεκτικότητα με άλλα συστήματα ευρείας κλίμακας

28. Κατά τον ΕΕΠΔ η αντικατάσταση της Σύμβασης ΤΣΠ στο σύνολό της παρέχει επίσης κατάλληλη ευκαιρία για να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα του ΤΣΠ με άλλα συστήματα και μηχανισμούς που αναπτύχθηκαν αφοτου εγκρίθηκε η Σύμβαση. Στο σημείο αυτό ο ΕΕΠΔ ζητεί συνεκτικότητα, και σε όρους του προτύπου εποπτείας, με άλλα νομικά μέσα, ιδίως εκείνα με τα οποία θεσπίστηκε το σύστημα πληροφοριών II του Σένγκεν και το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση, της 22ας Φεβρουαρίου 2007, σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 515/97 περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων [COM(2006) 866 τελικό], ΕΕ C 94 της 28.4.2007, σ. 3.

⁽¹⁾ ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 48.

Σχέσεις με την απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ

29. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει το γεγονός ότι στην πρόταση λαμβάνεται υπόψη η απόφαση πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα λόγω της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο του ΤΣΠ. Το άρθρο 20 της πρότασης προβλέπει σαφώς ότι η απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ εφαρμόζεται στην προστασία της ανταλλαγής δεδομένων σύμφωνα προς την παρούσα απόφαση, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στην παρούσα απόφαση. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει επίσης ότι η πρόταση αναφέρεται στην απόφαση πλαίσιο και σε άλλες διατάξεις, λόγου χάρι στο άρθρο 4 παράγρ. 5, που ορίζει ότι δεν πρέπει να περιλαμβάνονται τα δεδομένα που περιέχονται στο άρθρο 6 της πρότασης πλαισίου, στο άρθρο 8 σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που έχουν ληφθεί από το τελωνειακό σύστημα πληροφοριών για το σκοπό που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, στο άρθρο 22 της πρότασης σχετικά με τα δικαιώματα των προσώπων ως προς τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών και στο άρθρο 29 σχετικά με τις ευθύνες και υποχρεώσεις.
30. Ο ΕΕΠΔ πιστεύει ότι οι έννοιες και βασικές αρχές που θεσπίζονται σε αυτή την απόφαση πλαίσιο είναι ενδεδειγμένες στο πλαίσιο του ΤΣΠ και πρέπει επομένως να εφαρμόζονται τόσο για λόγους νομικής ασφάλειας όσο και συνεκτικότητας μεταξύ των νομικών καθεστώτων.
31. Κατόπιν τούτου, ο ΕΕΠΔ τονίζει, ωστόσο, ότι ο νομοθέτης πρέπει να προβλέψει τις αναγκαίες εγγυήσεις για το ότι δεν θα υπάρξει κενό στο σύστημα προστασίας των δεδομένων εν αναμονή της πλήρους εφαρμογής της απόφασης πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ, κατ' εφαρμογή των τελικών της διατάξεων. Δηλαδή ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι τάσσεται υπέρ της προσέγγισης να προβλεφθούν οι απαραίτητες και κατάλληλες διασφαλίσεις προτού πραγματοποιηθούν νέες ανταλλαγές δεδομένων.

III. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Διασφαλίσεις της προστασίας δεδομένων

32. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος προστασίας δεδομένων και του δικαιώματος ενημέρωσης ως κείρια στοιχεία για την ορθή λειτουργία του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών. Οι διασφαλίσεις της προστασίας δεδομένων δεν απαιτούνται απλώς για την εξασφάλιση της ουσιαστικής προστασίας των ατόμων που υπάγονται στο ΤΣΠ, αλλά χρησιμεύουν επίσης στη διευκόλυνση της ορθής και αποτελεσματικότερης λειτουργίας του συστήματος.
33. Ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή του νομοθέτη στο γεγονός ότι η ανάγκη ισχυρών και αποτελεσματικών διασφαλίσεων προστασίας δεδομένων είναι ακόμη περισσότερο προφανής αν ληφθεί υπόψη ότι το ΤΣΠ είναι μια τράπεζα δεδομένων βασισμένη μάλλον σε «υπόνοιες» παρά σε καταδικαστικές αποφάσεις ή άλλες δικαστικές ή διοικητικές αποφάσεις. Αυτό αντανακλάται στο άρθρο 5 της πρότασης που προβλέπει ότι «τα δεδομένα των κατηγοριών που προβλέπονται στο άρθρο 3 καταχωρίζονται στο τελωνειακό σύστημα πληροφοριών με μοναδικό σκοπό την παρατήρηση και αναφορά, τη διακριτική παρακολούθηση, τους ειδικούς ελέγχους και τη στρατηγική ή την επιχειρησιακή ανάλυση. Για τον σκοπό των προτεινόμενων ενεργειών (...), δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (...) δύνανται να καταχωρούνται στο τελωνειακό σύστημα πληροφοριών μόνον εάν υπάρχουν, κυρίως λόγω προτέρων παράνομων δραστηριοτήτων, σοβαρές ενδείξεις που οδηγούν στην υπόνοια ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο έχει διαπράξει, διαπράττει ή θα διαπράξει σοβαρές παραβάσεις των εθνικών νόμων». Λαμβανομένων υπόψη αυτών των χαρακτηριστικών του ΤΣΠ, η πρό-

ταση απαιτεί ισορροπημένες, αποτελεσματικές, επικαιροποιημένες διασφαλίσεις για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των ελεγκτικών μηχανισμών.

34. Όσον αφορά ειδικές διατάξεις της πρότασης που αφορούν την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο ΕΕΠΔ σημειώνει τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν από το νομοθέτη για να παρασχεθούν περισσότερες διασφαλίσεις από ό,τι είναι διαθέσιμες στη Σύμβαση ΤΣΠ. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ οφείλει να εκφράσει ορισμένες σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τις διατάξεις προστασίας των δεδομένων, και ειδικότερα για την εφαρμογή της αρχής της οριοθέτησης του σκοπού.
35. Πρέπει ακόμη να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι οι παρατηρήσεις για τις διασφαλίσεις της προστασίας των δεδομένων στην ανά χείρας γνωμοδότηση δεν περιορίζονται μόνον στις διατάξεις που τροποποιούν ή διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης ΤΣΠ, αλλά αφορούν επίσης μέρη που έχουν αντιγραφεί από το ισχύον κείμενο της Σύμβασης. Ο λόγος είναι ότι, όπως επισημαίνεται στις γενικές παρατηρήσεις, κατά την άποψη του ΕΕΠΔ ορισμένες διατάξεις της Σύμβασης δεν πληρούν πλέον τις σημερινές απαιτήσεις για την προστασία των δεδομένων, και η γαλλική πρωτοβουλία αποτελεί κατάλληλη ευκαιρία για να εξεταστεί εκ νέου το όλο σύστημα και να κατοχυρωθεί ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων, ισοδύναμο με εκείνο του μέρους του συστήματος που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα.
36. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση ότι μόνον ένας κλειστός και εξαντλητικός κατάλογος δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να περιληφθεί στο ΤΣΠ. Χαιρετίζει ακόμη το γεγονός ότι η πρόταση προβλέπει ευρύτερο ορισμό της έννοιας «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» σε σύγκριση με τη Σύμβαση ΤΣΠ. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 της πρότασης, ως «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» νοούνται οι πληροφορίες που αφορούν κατονομαζόμενο ή αναγνωρίσιμο φυσικό πρόσωπο. Ως αναγνωρίσιμο πρόσωπο λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από σωματική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη.
- Οριοθέτηση του σκοπού
37. Ένα παράδειγμα διάταξης που δημιουργεί σοβαρές ανησυχίες από την άποψη της προστασίας των δεδομένων είναι το άρθρο 8 της πρότασης, που ορίζει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να χρησιμοποιούν δεδομένα που έχουν ληφθεί από το τελωνειακό σύστημα πληροφοριών μόνο για το σκοπό που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2. Δύνανται, ωστόσο, να κάνουν χρήση αυτών για διοικητικούς ή άλλους σκοπούς μετά από προηγούμενη εξουσιοδότηση του κράτους μέλους το οποίο καταχώρισε τα δεδομένα αυτά στο σύστημα και με την επιφύλαξη των όρων που έχει επιβάλει. Τέτοια χρήση γίνεται σύμφωνα με τους νόμους, ρυθμίσεις και διαδικασίες του κράτους μέλους το οποίο ζητά να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα αυτά σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2 της απόφασης πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ. Αυτή η διάταξη σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που έχουν ληφθεί από το ΤΣΠ είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δομή του συστήματος και συνεπώς χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.
38. Το άρθρο 8 της πρότασης παραπέμπει στο άρθρο 3 παράγρ. 2 της απόφασης πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ που καθορίζει τις «Αρχές του συννόμου, της αναλογικότητας και του περιορισμού του σκοπού». Το άρθρο 3 της απόφασης πλαισίου προβλέπει τα εξής:

«1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται να συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς στα πλαίσια των καθηκόντων τους και να υφίστανται επεξεργασία μόνο για τον σκοπό για τον οποίο συνελέγησαν. Η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να είναι νόμιμη και κατάλληλη, συναφής προς το θέμα και όχι υπερβολική σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν.

2. Η περαιτέρω επεξεργασία για άλλον σκοπό επιτρέπεται εφόσον:

- α) η επεξεργασία αυτή δεν είναι ασύμβατη προς τον σκοπό για τον οποίο έχουν συλλεγεί τα δεδομένα,
- β) οι αρμόδιες αρχές είναι εξουσιοδοτημένες να επεξεργάζονται τα εν λόγω δεδομένα σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις που ισχύουν για αυτόν τον άλλο σκοπό, και
- γ) η εν λόγω επεξεργασία είναι απαραίτητη και ανάλογη προς τον σκοπό αυτόν.»

39. Παρά την εφαρμογή του άρθρου 3 παράγρ. 2 της απόφασης πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ που προβλέπει γενικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες η επεξεργασία για άλλο σκοπό μπορεί να επιτραπεί, ο ΕΕΠΔ επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η διάταξη του άρθρου 8 της πρότασης, αφήνοντας περιθώρια για τη χρήση των δεδομένων του ΤΣΠ για τους όποιους ενδεχόμενους διοικητικούς ή άλλους σκοπούς, που δεν ορίζονται από την πρόταση, προκαλεί ανησυχίες όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις για την προστασία των δεδομένων, ιδίως με τη βασική αρχή οριοθέτησης του σκοπού. Επιπλέον, η πράξη του πρώτου πυλώνα δεν αφήνει περιθώρια για μια τέτοια γενική χρήση. Ο ΕΕΠΔ ζητεί λοιπόν να προσδιοριστούν οι σκοποί για τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα. Αυτό έχει ουσιαστική σημασία για την προοπτική της προστασίας των δεδομένων διότι κατοχυρώνονται έτσι οι βασικές αρχές για τη χρήση των δεδομένων στα συστήματα ευρείας κλίμακας: τα δεδομένα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνον για σαφώς προσδιορισμένους και ευκρινώς οριοθετημένους σκοπούς που διέπονται από το νομικό πλαίσιο.

Κοινοποίηση δεδομένων σε τρίτες χώρες

40. Το άρθρο 8 παράγραφος 4 της πρότασης ρυθμίζει την κοινοποίηση δεδομένων σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς. Αυτή η διάταξη ορίζει ότι «τα δεδομένα που έχουν ληφθεί από το Τελωνιακό Σύστημα Πληροφοριών μπορούν, μετά από προηγούμενη άδεια του κράτους μέλους που τα καταχώρησε στο σύστημα, και με την επιφύλαξη των όρων που έχει επιβάλει το εν λόγω κράτος, να κοινοποιούνται και σε (...) τρίτες χώρες και σε διεθνείς ή περιφερειακούς οργανισμούς που επιθυμούν να τα χρησιμοποιήσουν». Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει ειδικά μέτρα για να εξασφαλίσει την ασφάλεια των δεδομένων αυτών όταν μεταδίδονται ή παρέχονται σε υπηρεσίες εκτός επικράτειάς του. Οι λεπτομέρειες των μέτρων αυτών πρέπει να διαβιβάζονται στην κοινή εποπτεύουσα αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 25.
41. Ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι ισχύει εν προκειμένω το άρθρο 11 της απόφασης πλαισίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ας σημειωθεί, ωστόσο, ότι λόγω της ιδιαίτερα γενικής φύσης της εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 8 παράγρ. 4 της πρότασης πλαισίου, η οποία κατ' αρχήν επιτρέπει στα κράτη μέλη να κοινοποιούν δεδομένα που αποκτήσαν από το ΤΣΠ σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς ή περιφερειακούς οργανισμούς που επιθυμούν να τα χρησιμοποιήσουν, οι διασφαλίσεις που προβλέπονται σε αυτή τη διάταξη απέχουν πολύ από το να είναι επαρκείς από άποψη της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο ΕΕΠΔ ζητεί να επανεξε-

ταστεί το άρθρο 8 παράγρ. 4 ώστε να εξασφαλιστεί ομοιόμορφο σύστημα αξιολόγησης της καταλληλότητας μέσω ενδεδειγμένου μηχανισμού, λόγω χάρη η επιτροπή του άρθρου 26 της πρότασης θα μπορούσε να αναμειχθεί σε αυτήν την αξιολόγηση.

Άλλες διασφαλίσεις για την προστασία των δεδομένων

42. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση τις διατάξεις για την τροποποίηση των δεδομένων (Κεφάλαιο IV, άρθρο 13), που αποτελούν σημαντικό στοιχείο της βασικής αρχής της ποιότητας των δεδομένων. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει ιδιαίτερος το διευρυμένο και τροποποιημένο, σε σύγκριση με τη Σύμβαση ΤΣΠ, πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης, στην οποία προστίθεται η διόρθωση και διαγραφή δεδομένων. Ειδικότερα το άρθρο 13 παράγραφος 2 ορίζει ότι αν ένα παρέχον κράτος μέλος ή η Ευρωπαϊκή Διαπιστώσει ή πληροφορηθεί ότι τα δεδομένα που καταχώρισε είναι ανακριβή ή ότι καταχωρήθηκαν ή διατηρήθηκαν κατά παράβαση της παρούσας απόφασης, τροποποιεί, συμπληρώνει, διορθώνει ή διαγράφει τα δεδομένα κατά περίπτωση, και ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή.
43. Ο ΕΕΠΔ καταγράφει τις διατάξεις του Κεφαλαίου V σχετικά με τη Διατήρηση δεδομένων, που βασίζονται κυρίως στη σύμβαση ΤΣΠ και προβλέπουν μεταξύ άλλων προθεσμίες για τη διατήρηση δεδομένων που αντιγράφηκαν από το ΤΣΠ.
44. Το Κεφάλαιο IX (Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) αντανακλά πολλές από τις διατάξεις της Σύμβασης ΤΣΠ. Προβλέπει όμως ουσιαστικές τροποποιήσεις, όπως είναι η εφαρμογή της απόφασης πλαισίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο ΤΣΠ και η μνεία στο άρθρο 22 της πρότασης ότι «τα δικαιώματα των προσώπων ως προς τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του τελωνιακού συστήματος πληροφοριών, ιδιαίτερα το δικαίωμά τους πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής ή κλειδώματος ασκούνται σύμφωνα με τους νόμους, ρυθμίσεις και διαδικασίες του εφαρμόζοντος την απόφαση πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ κράτους μέλους στο οποίο γίνεται επίκληση αυτών των δικαιωμάτων». Στο σημείο αυτό, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να τονίσει ιδιαίτερος τη σημασία που έχει η διατήρηση της διαδικασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων να επικαλούνται τα δικαιώματά τους και να μπορούν να ζητούν πρόσβαση σε αυτά σε κάθε κράτος μέλος. Ο ΕΕΠΔ θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρακτική εφαρμογή αυτού του σημαντικού δικαιώματος των υποκειμένων των δεδομένων.
45. Η πρόταση διευρύνει επίσης το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης ΤΣΠ ως προς την απαγόρευση της αντιγραφής δεδομένων από το ΤΣΠ σε άλλα εθνικά αρχεία δεδομένων. Η Σύμβαση ΤΣΠ προβλέπει ρητά στο άρθρο 14 παράγρ. 2 ότι «στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη δεν δύνανται να αντιγράφονται από το Τελωνιακό Σύστημα Πληροφοριών σε άλλα εθνικά αρχεία». Η πρόταση επιτρέπει βάσει του άρθρου της 21 παράγρ. 3 αυτήν «την αντιγραφή τους στα συστήματα διαχείρισης κινδύνου που χρησιμοποιούνται για να κατευθύνουν τους τελωνιακούς ελέγχους σε εθνικό επίπεδο ή σε σύστημα επιχειρησιακής ανάλυσης που παρέχει τη δυνατότητα συντονισμού των ενεργειών». Στο σημείο αυτό ο ΕΕΠΔ συμμερίζεται τις παρατηρήσεις της Κοινής Εποπτικής Αρχής Τελωνίων στη γνωμοδότησή της 09/03, ιδίως όσον αφορά την έννοια «συστήματα διαχείρισης κινδύνου» καθώς και την ανάγκη να καθορισθεί περαιτέρω πότε και υπό ποιες περιστάσεις είναι δυνατή η αντιγραφή που επιτρέπεται στο άρθρο 21 παράγρ. 3.

46. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει τις διατάξεις για την ασφάλεια, οι οποίες είναι ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική λειτουργία του ΤΣΠ (κεφάλαιο XII).

Τράπεζα δεδομένων αναγνώρισης τελωνειακών αρχείων

47. Η πρόταση προσθέτει διατάξεις σχετικά με το αρχείο φακέλων τελωνειακών ερευνών (άρθρα 16 έως 19). Αυτό απηχεί τη δημιουργία του αρχείου φακέλων τελωνειακών ερευνών στην πράξη του πρώτου πυλώνα. Παρότι ο ΕΕΠΔ δεν αμφισβητεί την ανάγκη τέτοιων νέων αρχείων στο πλαίσιο του ΤΣΠ, εφιστά την προσοχή στην ανάγκη ενδεδειγμένων διασφαλίσεων για την προστασία των δεδομένων. Κατόπιν τούτου, ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει το γεγονός ότι η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 21 παράγρ. 3 δεν ισχύει για αρχεία φακέλων τελωνειακών ερευνών.

Πρόσβαση στο ΤΣΠ για την Ευρωπόλ και την Eurojust

48. Η πρόταση επιτρέπει την πρόσβαση στο σύστημα στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ) και την Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurojust).
49. Πρώτα απ' όλα ο ΕΕΠΔ τονίζει την ανάγκη να καθοριστεί σαφώς ο σκοπός της πρόσβασης και να αξιολογηθεί η αναλογικότητα και η αναγκαιότητα της επέκτασης της πρόσβασης. Απουσιάζουν οι πληροφορίες για τους λόγους που καθιστούν αναγκαία την επέκταση της πρόσβασης στο σύστημα για την Ευρωπόλ και την Eurojust. Ο ΕΕΠΔ τονίζει επίσης ότι εφόσον πρόκειται για πρόσβαση σε τράπεζες δεδομένων, λειτουργικές δυνατότητες και για επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, είναι σαφώς αναγκαίο να αξιολογείται εκ των προτέρων όχι μόνον η σκοπιμότητα αυτής της πρόσβασης αλλά και η πραγματική και τεκμηριωμένη ανάγκη μιας τέτοιας πρότασης. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει ότι δεν παρασχέθηκε καμία αιτιολόγηση.
50. Ο ΕΕΠΔ ζητεί επίσης να καθορίζονται σαφώς στο κείμενο οι ακριβείς αποστολές για τις οποίες η Ευρωπόλ και η Eurojust επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα.
51. Σύμφωνα με το άρθρο 11, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ), στα πλαίσια της εντολής της, και για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, έχει δικαίωμα απευθείας πρόσβασης και αναζήτησης στα δεδομένα που έχουν εισαχθεί στο τελωνειακό σύστημα πληροφοριών, καθώς και δικαίωμα εισαγωγής δεδομένων στο σύστημα αυτό.
52. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει τους περιορισμούς που εισάγει η πρόταση, ειδικότερα δε:
- την εξάρτηση της χρήσης πληροφοριών του ΤΣΠ από τη συναίνεση του κράτους που καταχώρησε τα δεδομένα στο σύστημα,
 - τους περιορισμούς της κοινοποίησης δεδομένων από την Ευρωπόλ σε τρίτες χώρες (πάλι μόνον κατόπιν συναινέσεως του κράτους μέλους που καταχώρησε τα δεδομένα στο σύστημα),
 - την περιορισμένη πρόσβαση στο ΤΣΠ (εξουσιοδοτημένο προσωπικό),
 - την εποπτεία των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ από την Κοινή Εποπτική Αρχή της Ευρωπόλ.
53. Ο ΕΕΠΔ επιθυμεί επίσης να επισημάνει ότι οσάκις η πρόταση παραπέμπει στη Σύμβαση Ευρωπόλ, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η απόφαση του Συμβουλίου βάσει της οποίας, από 1ης Ιανουαρίου 2010, η Ευρωπόλ θα καταστεί υπηρεσία της ΕΕ.
54. Το άρθρο 12 της πρότασης ρυθμίζει την πρόσβαση της Eurojust στο ΤΣΠ. Ορίζει ότι «Υπό την επιφύλαξη του κεφαλαίου

ΙΧ, τα εθνικά μέλη της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust) και οι βοηθοί τους, στα πλαίσια της εντολής που τους ανατίθεται και της εκπλήρωσης των καθηκόντων τους, έχουν δικαίωμα πρόσβασης και αναζήτησης στα δεδομένα που έχουν εισαχθεί στο τελωνειακό σύστημα πληροφοριών, σύμφωνα με τα άρθρα 1, 3, 4, 5 και 6». Η πρόταση προβλέπει παρόμοιους μηχανισμούς ως προς τη συναίνεση του κράτους μέλους που καταχώρησε τα δεδομένα με εκείνους που προβλέπονται για την Ευρωπόλ. Ισχύουν και για την Eurojust οι ανωτέρω παρατηρήσεις σχετικά με το ότι είναι απαραίτητο να αιτιολογηθεί η ανάγκη να επιτρέπεται η πρόσβαση καθώς και να υπάρχουν ενδεδειγμένες και αναγκαίες οριοθετήσεις εάν επιτραπεί αυτή η πρόσβαση.

55. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει τον περιορισμό στην πρόσβαση στο ΤΣΠ μόνον στα εθνικά μέλη, τα αναπληρωματικά μέλη και τους βοηθούς τους. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ωστόσο ότι στο άρθρο 12 παράγρ. 1 γίνεται λόγος μόνον για εθνικά μέλη και βοηθούς, ενώ σε άλλες παραγράφους του άρθρου 12 προβλέπονται και τα αναπληρωματικά μέλη των εθνικών μελών. Ο νομοθέτης πρέπει να διασφαλίσει τη σαφήνεια και τη συνεκτικότητα στο σημείο αυτό.

Εποπτεία — προς ένα συνεπές, συνεκτικό και συνολικό μοντέλο

56. Όσον αφορά την προτεινόμενη εποπτεία επί του μέρους του ΤΣΠ που υπάγεται στον τρίτο πυλώνα, ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή του νομοθέτη στην ανάγκη να εξασφαλιστεί η συνεκτική και συνολική εποπτεία του όλου συστήματος. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το νομικό πλαίσιο που διέπει το ΤΣΠ είναι πολύπλοκο και στηρίζεται σε δύο νομικές βάσεις, πρέπει δε να αποφευχθούν δύο διαφορετικά μοντέλα εποπτείας προς όφελος της νομικής σαφήνειας και για πρακτικούς λόγους.
57. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στη γνωμοδότηση, ο ΕΕΠΔ ενεργεί σήμερα ως επόπτης του κεντρικού τμήματος του μέρους του συστήματος που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα. Αυτό ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 37 του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 515/97 όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 766/2008, όπου θεσπίζεται ότι ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων επιβλέπει τη συμμόρφωση του ΤΣΠ προς τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει ότι το μοντέλο εποπτείας, όπως προτείνεται στη γαλλική πρόταση, δεν λαμβάνει υπόψη αυτόν το ρόλο. Το μοντέλο εποπτείας βασίζεται στο ρόλο της Κοινής Εποπτικής Αρχής του ΤΣΠ.
58. Παρότι ο ΕΕΠΔ εκτιμά το έργο της Κοινής Εποπτικής Αρχής του ΤΣΠ, επικαλείται δύο λόγους για τους οποίους πρέπει να ισχύσει ένα συντονισμένο εποπτικό μοντέλο, συνεπές ως προς τα τρέχοντα εποπτικά του καθήκοντα σε άλλα συστήματα μεγάλης κλίμακας. Πρώτον, αυτό το μοντέλο θα διασφάλιζε την εσωτερική συνοχή μεταξύ των μερών του συστήματος που υπάγονται στον πρώτο και τον τρίτο πυλώνα. Δεύτερον, θα πρόσφερε συνοχή με τα μοντέλα που θεσπίστηκαν σε άλλα συστήματα μεγάλης κλίμακας. Επομένως ο ΕΕΠΔ συνιστά να εφαρμοστεί στο ΤΣΠ συνολικά ένα παρόμοιο μοντέλο όπως αυτό που χρησιμοποιείται στο SIS II («συντονισμένη εποπτεία» ή «πολύπτυχο μοντέλο»). Όπως τονίστηκε στη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ για το μέρος του ΤΣΠ που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα «στα πλαίσια του SIS II, ο Ευρωπαίος νομοθέτης έχει επιλέξει τον εξορθολογισμό του εποπτικού μοντέλου, εφαρμόζοντας το ίδιο πολύπτυχο μοντέλο που περιγράφηκε ανωτέρω στα τμήματα του συστήματος και του πρώτου και του τρίτου πυλώνα».

59. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η πλέον ενδεδειγμένη λύση που πρέπει να προβλεφθεί στο σημείο αυτό είναι η καθιέρωση ενός περισσότερο ομοιόμορφου συστήματος εποπτείας, το δοκιμασμένο ήδη μοντέλο που βασίζεται σε μια τρίπτυχη δομή: Αρχές Προστασίας των Δεδομένων σε εθνικό επίπεδο, ο ΕΕΠΔ σε κεντρικό επίπεδο και συντονισμός μεταξύ των δύο. Ο ΕΕΠΔ είναι πεπεισμένος ότι η αντικατάσταση της Σύμβασης ΤΣΠ παρέχει αυτή τη μοναδική ευκαιρία για απλούστευση και περισσότερη συνοχή της εποπτείας, όπως ακριβώς συμβαίνει και με άλλα συστήματα μεγάλης κλίμακας (VIS, SIS II, Eurodac).
60. Τέλος, στο μοντέλο συντονισμένης εποπτείας λαμβάνονται καλύτερα υπόψη οι αλλαγές που θα προκύψουν από την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισσαβόνας και από την κατάργηση της δομής της ΕΕ σε πυλώνες.
61. Ο ΕΕΠΔ δεν λαμβάνει θέση επί του αν η καθιέρωση του συντονισμένου μοντέλου εποπτείας απαιτεί τροποποιήσεις της νομικής πράξης του πρώτου πυλώνα που διέπει τον ΤΣΠ, συγκεκριμένα του κανονισμού 766/2008 που τροποποιεί τον κανονισμό 515/97, αλλά εφιστά την προσοχή του νομοθέτη στην ανάγκη να αναλυθεί αυτή η πτυχή και από άποψη νομικής συνοχής.
- Κατάλογος των αρχών που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ*
62. Το άρθρο 7, παράγραφος 2 προβλέπει υποχρέωση για κάθε κράτος μέλος να αποστείλει στα άλλα κράτη μέλη και στην επιτροπή που προβλέπεται από το άρθρο 26 κατάλογο με τις αρμόδιες αρχές που έχει διορίσει να έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ, διευκρινίζοντας σε ποια δεδομένα μπορεί να έχει πρόσβαση κάθε αρχή και για ποιο σκοπό.
63. Ο ΕΕΠΔ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η πρόταση προβλέπει μόνον ότι τα στοιχεία των αρχών που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ πρέπει να ανταλλάσσονται μεταξύ κρατών μελών και ότι αυτά πρέπει να ενημερώνουν την επιτροπή του άρθρου 26, δεν προβλέπεται όμως δημοσίευση αυτών των καταλόγων των αρχών. Αυτό είναι λυπηρό, δεδομένου ότι η δημοσίευση θα βοηθούσε να επιτευχθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και θα αποτελούσε πρακτικό εργαλείο για την αποτελεσματική εποπτεία του συστήματος, λόγω χάρη από τις αρμόδιες αρχές προστασίας των δεδομένων.
65. Εκφράζει τη λύπη του για την απουσία επεξηγηματικών εγγράφων που θα μπορούσαν να παράσχουν ορισμένες αναγκαίες διευκρινίσεις και πληροφορίες για τους στόχους και τις ιδιαιτερότητες ορισμένων διατάξεων της πρότασης.
66. Ο ΕΕΠΔ ζητεί να δοθεί περισσότερη προσοχή στην πρόταση, ιδίως στην ανάγκη ειδικών διασφαλίσεων για την προστασία δεδομένων. Διακρίνει έναν αριθμό θεμάτων, όπου η πρακτική εφαρμογή των διασφαλίσεων για την προστασία των δεδομένων πρέπει να κατοχυρωθεί καλύτερα, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή της βασικής αρχής της οριοθέτησης του σκοπού κατά την χρησιμοποίηση δεδομένων που καταχωρήθηκαν στο ΤΣΠ. Ο ΕΕΠΔ εκτιμά ότι πρόκειται για ουσιαστική προϋπόθεση για τη βελτίωση της λειτουργίας του Τελωνειακού Συστήματος Πληροφοριών.
67. Ο ΕΕΠΔ ζητεί να προβλεφθεί ένα συντονισμένο μοντέλο εποπτείας στην πρόταση. Ας σημειωθεί ότι ο ΕΕΠΔ ασκεί σήμερα εποπτικά καθήκοντα στο μέρος του συστήματος που υπάγεται στον πρώτο πυλώνα. Υπογραμμίζει ότι για λόγους συνοχής και συνεκτικότητας η καλύτερη προσέγγιση είναι να εφαρμοστεί το μοντέλο συντονισμένης εποπτείας και στο μέρος του συστήματος που υπάγεται στον τρίτο πυλώνα. Αυτό το μοντέλο θα εξασφαλίσει, όπου χρειάζεται και ενδεικνύεται, συνοχή με άλλα νομικά μέσα που διέπουν τη δημιουργία και/ή χρησιμοποίηση άλλων συστημάτων μεγάλης κλίμακας στον τομέα της πληροφορικής.
68. Ο ΕΕΠΔ ζητεί να επεξηγηθεί περισσότερο η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα της παροχής πρόσβασης στην Eurojust και την Ευρωπόλ. Τονίζει την απουσία επεξηγηματικών πληροφοριών για αυτό το θέμα στην πρόταση.
69. Ο ΕΕΠΔ επιμένει επίσης να ενισχυθεί η διάταξη του άρθρου 8 παράγραφος 4 της πρότασης σχετικά με την κοινοποίηση δεδομένων σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς. Αυτό περιλαμβάνει την ανάγκη να εξασφαλιστεί ομοιόμορφο σύστημα αξιολόγησης της καταλληλότητας.
70. Ο ΕΕΠΔ ζητεί να συμπεριληφθεί διάταξη σχετικά με τη δημοσίευση του καταλόγου των αρχών που έχουν πρόσβαση στο ΤΣΠ, ώστε να αυξηθεί η διαφάνεια και να διευκολυνθεί η εποπτεία του συστήματος.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

64. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη χρήση της πληροφορικής για τελωνειακούς σκοπούς. Τονίζει ότι λόγω συνεχιζόμενων νομοθετικών εργασιών στο Συμβούλιο, οι παρατηρήσεις του δεν βασίζονται στο τελικό κείμενο της πρότασης.

Βρυξέλλες, 20 Απριλίου 2009.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης για την Προστασία των Δεδομένων